

یادداشت

جای خالی موزه اسباب‌بازی در ایران

پیام احتسابیان

● با نگاهی به جایگاه و اهمیت بازی و وسایل بازی در دوره‌های مختلف تاریخ ایران، از دوران باستان تا دوره‌های پس از آن و حتی در معاصر، این سؤوال پیش می‌آید که چرا همچنان با توجه به موضوع مهم حفظ هویت‌های ملی، هنوز موزه تخصصی برای بازی و اسباب‌بازی در ایران وجود ندارد. موضوعی که نه تنها کودکان، بلکه بزرگ‌سالان بیشماری علاقه‌مند به آن هستند و می‌تواند به جاذبه‌ای مهم و بارزش در صنعت گردشگری داخلی بدل شود. اصلی‌ترین راهبرد تأسیس موزه اسباب‌بازی، معرفی هویت اجتماعی ایرانی است که موضوع بازی‌های رایج در گذشته شامل آن می‌شود. اسباب‌بازی و بازی‌هایی که در گذشته‌های دور و نزدیک هریک برای خود دارای جایگاه بالارزسی بوده‌اند، اما امروزه بسیاری از آنها به یاد فراموشی سپرده شده و از یاد خیلی‌ها رفته‌اند. اسباب‌بازی‌ها و بازی نقش مهمی در دنیای بسیاری از مردم جهان ایفا کرده‌اند و بخشی از خاطرات ماندگار زنان و مردانی است که در کودکی و نوجوانی‌شان با آنها داشته‌اند. از بقایای باقی‌مانده از تمدن‌های دور در جهان، شواهدی به چشم می‌خورد که نشان می‌دهد بازی و اسباب‌بازی در دنیای کودکانه از آن دوران مورد اهمیت بوده است. در ایران باستان نیز می‌توان به این شواهد دست پیدا کرد. در عملیات‌های متعدد باستان‌شناسی در مناطق مختلفی از ایران به آثاری می‌رسیم که بدون شک در گذشته از آنها به‌عنوان شیبه بازی استفاده می‌شده است. از جمله آنها می‌توان به این مناطق عموماً پیکره‌های کوچکی از انسان، حیوانات و اشیای چرخ‌دار هستند. به عقیده بسیاری از کارشناسان پیکره شیر کوچک سنگی مربوط به اواخر هزاره دوم ه.ق که در ارگ شوش کشف شده، یکی از قدیمی‌ترین اسباب‌بازی‌های دست‌ساخت بشر است. بسیاری از بازی‌های امروزی در دوران ساسانیان رواج داشته‌اند. در این دوره از تاریخ، پادشاهان فرزندان خود را با تیراندازی، کمان‌گیری، سوارکاری، شمشیربازی، چوگان، تخته‌نرد و شطرنج آشنا می‌کردند. در سده‌های نخست اسلام در ایران اطلاعات کافی از بازی‌های رایج وجود ندارد. اما آنچه مشخص است، رواج و اهمیت بازی در این دوره با مخالفت‌های شخصیت‌های مذهبی روبه‌رو و از بازی به عنوان مصادیق کفرهای یاد می‌شود. هرچند به عقیده بسیاری از علما و فقها در زمان پیامبر نیز بازی‌هایی از قبیل سوارکاری، تیراندازی و کشتی رواج داشته و جزء بازی‌های مجاب و رایج به شمار می‌رفته‌اند. در دو دوره صفویه و قاجاریه بازی و اسباب‌بازی بیش از گذشته رواج پیدا می‌کند. در عهد صفویه در بیشتر قهوه‌خانه‌ها مرد بازی‌هایی نظیر شطرنج، شاهنامه‌خوانی، تخم‌مرغ‌بازی و گنجه‌بازی را انجام می‌دادند. در این دوره همچنین بازی‌هایی نظیر پندبازی، خیمه‌شب‌بازی، تردستی و شعبده‌بازی نیز رواج داشته است. در دوره قاجاریه بسیاری از صنعتگران و هنرمندان عروسک‌ها و وسایل بازی دست‌ساخت درست می‌کردند و در بازار و امامزاده‌ها به فروش می‌رساندند.

ادامه در صفحه ۱۳

شهرزاد همتی: سینتا نیکام شاید مشهورترین عضو شورای شهری باشد که تقریباً همه ایران او را می‌شناسند؛ نماینده زرتشتی شورای شهر یزد که داستان تعلیق عضویتش در شورای شهر و تلاش ۹ ماهه فعالان سیاسی و همچنین خود او برای ابقا در شورای شهر، او را به چهره‌ای مشهور بدل کرد. چند روز پیش، او ساعتی میهمان روزنامه «شرق» بود. نیکام در گفت‌وگوی پیش‌رو درباره حضور زرتشتیان در یزد و خدماتی که ارائه کرده‌اند، صحبت کرد.

آقای نیکام! از اقوام زرتشتی به عنوان قدیمی‌ترین ساکنان یزد نام می‌برند. درباره حضورشان، فعالیت‌هایی که کرده‌اند، ارتباطشان با مسلمان‌ها و کلونی‌های اجتماعی که دارند، بگویید.

فکر می‌کنم که زرتشتی‌ها در دوران دورتر در ۱۳ یا ۱۴ محله قدیمی سکونت داشتند. آنها با لهجه‌ها و گویش مختلفی هم صحبت می‌کنند و کلمات مخصوص خودشان را دارند؛ یعنی در یزد و در روستاهایی که ساکنان آنها زرتشتی‌اند، با وجود اینکه فاصله این روستاها از هم با وسیله نقلیه بین دو تا سه دقیقه است، اما لهجه و گویششان با یکدیگر کاملاً متفاوت است. بعضی‌ها نظرشان این است که زرتشتی‌ها در زمان‌های گذشته از مناطق مختلف ایران به یزد آمدند، برای همین لهجه‌هایشان با هم متفاوت است. هر بخش و منطقه‌ای انجمن زرتشتیان خود را دارد و جوامع زرتشتی هم در روستاهای مختلف با انجمن زرتشتیان شناسایی می‌شوند.

در حال حاضر در استان روستایی وجود دارد که همه زرتشتی باشند؟

بله؛ البته کم‌کم مسلمانان هم به آنجا اضافه شده‌اند، ولی هنوز روستاهایی داریم که بیشتر ساکنان آن را زرتشتیان تشکیل می‌دهند؛ روستاهایی مثل زین‌آبادی، چم، مبارکه و روستاهای سمت تفت زرتشتیان فراوانی دارند؛ با این طرف به سمت تهران که می‌آییم مزرعه کلانتر هم زرتشتیان زیادی دارد؛ اینها روستاهایی است که هنوز عمده ساکنانش زرتشتی‌ها هستند. در گذشته اینها همه خارج از شهر بودند، ولی من درباره خود شهر یزد صحبت می‌کنم. در خود یزد محلات مشخصی مختص زرتشتی‌ها بود که حالا همه به شهر ملحق شده‌اند و دیگر قابل تفکیک نیستند. فقط اسم محلات رویشان مانده است. اینها هر کدام انجمن زرتشتیان خود را دارند؛ به بیان دیگر یعنی ما انجمن زرتشتی‌های یزد داریم. انجمن زرتشتی‌های مریم‌آباد، رحمت‌آباد و انجمن زرتشتی‌های خرم‌شاه را هم در روستاها داریم.

آمار مشخصی از زرتشتی‌ها دارید؟

به دلایل مختلف آمار مدونی از زرتشتیان نداریم، اما فکر می‌کنم آنها زیر ۱۰ هزار نفر باشند.

در خود استان یا کل کشور؟

در استان. در کل کشور شاید تعداد زرتشتیان به ۲۰ هزار نفر برسد، ولی این ۲۰ هزار نفر هم جایی درج نشده است و من هم اطلاع دقیقی‌تری ندارم. این آمار کی می‌دهم یعنی از زیر ۱۰ هزار نفر صحبت می‌کنم؛ چون حتی عدد پنج هزار نفر هم زیر ۱۰ هزار نفر محسوب می‌شود. من نمی‌دانم واقعاً پنج هزار نفر زرتشتی در یزد داریم، یا ۱۰ هزار نفر؛ من ماکسیمم را بیان می‌کنم اما باز هم بعید می‌دانم که ماکسیمم به این تعداد برسد.

چطور هیچ وقت آمارگیری نکردید؟

چندبار در انجمن‌ها مصوب شد، اما هیچ‌گاه این موضوع عملیاتی نشد. ما میزان مهاجرتمان زیاد است و همین انجمن‌های متعدد و مهاجرت‌ها باعث شد که جمعمان تکه‌تکه شود و خیلی نتوانیم آمار منسجمی را بیرون بیاوریم.

شغل رایج زرتشتی‌های یزد چیست؟ یعنی پیشه مشخصی دارند که در آن فعالیت کنند؟

نه؛ اگر منظورتان این است که مثلاً ارائه‌ه که عمدتاً مکانیکی یا طلافروش هستند، زرتشتی‌ها هم به شغل خاصی مشغول باشند که نه، چنین چیزی نداریم. در هر زمینه‌ای زرتشتیان را فعال می‌بینیم. از شغل‌های دولتی، پرستار، معلم، کارمند ادارات دولتی، شغل آزاد، بیمه، گل‌فروشی و... همه چیز هستند.

درباره خدمات زرتشتیان به مردم ایران و یزد گزارش‌های زیادی موجود است. مختصراً درباره خدمات جامعه زرتشتی یزدی‌ها اطلاعاتی دارید؟

خدماتی را که جامعه زرتشتیان به جامعه یزد داشته‌اند، می‌شود به چند بخش تفکیک کرد؛ می‌توان گفت خدمات آموزشی یکی از مهم‌ترین خدماتی بوده که زرتشتیان داشتند و البته این خدمات هم به‌دلیل وجود

جامعه

در گفت‌وگو با «شرق» مطرح شد

روایت سینتانیکنام از زرتشتی‌های یزد



نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

نیکا نیکا

آقای نیکام! شما با خود زرتشتی‌ها که صحبت می‌کنید، به‌عنوان کسی که الان می‌خواهد مدیریت شهری انجام دهد از شما خواسته مشخصی دارند؟

نه، خواسته‌های آنها هم در قالب همان خواسته‌های شهروندی است و فراتر از آن نیست. البته مثلاً بعضی مواردی است که تعهداتی مثلاً بین شهرداری و بعضی از نهادهای زرتشتی برقرار شده که عمل نشده؛ آن خواسته‌ها را دارند که مثلاً اینها از گذشته باقی مانده و باید حلش کنیم.

شما در شورای شهر چه چیزی را می‌خواهید پیگیری کنید؟ مهم‌ترین چیزی که در ذهنتان است برای شهر یزد، چه چیزی است؟ موضوعات زیاد است. بنابراین وقتی به مهم‌ترین اشاره می‌شود، نباید به این صورت برداشت شود که من راجع به چیزهای دیگر نقطه‌نظری ندارم، اما چون خودم جوان‌ترین عضو شورا هستم و خیلی از مسائل جوانانمان را می‌بینم، به نظرم می‌رسد شهر به نشاط و شادابی بیشتر و به مراکز تفریحی بیشتری احتیاج دارد؛ اینکه جوان ما بداند بعدازظهر که از خانه می‌آید، جایی برای تفریح داشته باشد خیلی مهم است و به آن فکر می‌کنم.

اتفاقاتی که در یک سال گذشته تجربه کردید، این چه تغییری در شما ایجاد کرد؛ یعنی اگر این اتفاق برایتان نمی‌افتاد، در عضو شورا بودید، مثل دوره قبل صرفاً یک نماینده معمولی بودید، ولی الان آن عضو شورای معمولی نیستید و جهان‌بینی شما عوض شده است. شما این اتفاقات را امر خبری می‌بینید یا شر؟

خیر و شرش را نمی‌دانم. این موضوع خیرهایی را داشته، اما مسئولیت‌های خیلی زیادی را هم روی دوش من می‌گذارد. حالا اینکه لطف خدا چه چیزی را در من دیده نمی‌دانم، شاید لایق باشم برای این مسئولیت. بله، درست می‌فرمایید. این دیدگاه، این تغییر جایگاه و تغییر ماهیت بر ما واجب می‌کند که من از این به‌بعد به‌گونه‌ای دیگر عمل و رفتار کنم، اما در هر دو حوزه؛ یعنی خیلی‌ها می‌خواهند من را معرفی کنند. تحت عنوان زرتشتی‌شورای شهر معرفی می‌کنند. این است که هر دو تا اینها را در کنار هم قرار می‌دهد؛ یعنی هم آن جایگاه غیرمسلمان‌بودن و هم آن جایگاه شورای شهری را. باید برای هر دوی اینها برنامه‌ریزی داشته باشیم. فعلاً برای این بحث اقلیت مذهبی یا همان ایرانیان غیرمسلمانش. به نظرم می‌آید که سفیر صلح شدن برای این موضوع بتواند یک گام جدید باشد، یک اقدام جدیدی و یک حرف جدیدی برای گفتن حداقل در این حوزه باشد، چون حداقل جایگاه‌های اقلیت‌های دینی نهایتاً می‌رسد به نمایندگان مجلس و در همان‌جا متوقف می‌شود.

جهانی هم می‌شود اندیشید.

این الان می‌تواند یک دریچه جدیدی را باز کند. وقتی صحبت از دریچه صلح می‌کنیم، می‌توانم این جهان‌بینی را در جایگاه خودم تغییر دهم، اما موضوع شورایی را هم نباید فراموش کنم که من به‌رحال از همین مردم شهر رأی گرفتم. برای همین موضوعات شهر. اولاً نباید کارهای قبیلی‌ام را فراموش کنم، حتی آن کارهای خرد را، چون مردم دوباره قبلاً از من همه اینها را می‌خواستند و الان من دوباره برگشتم به همان جایگاه؛ یعنی باز هم من عضو شورای شهر یزد هستم و باید این جایگاه را حفظ کنم؛ در کنار اینکه بتوانم بزرگ‌تر ببیندشم. اقدامات بزرگ‌تری را انجام دهم، از این لطف خدا و قدرتی که ایجاد شده. برای بازگرداندن جایگاه اصلی شورا و شورای شهر تلاش کنم. به‌گونه‌ای که یادگار خوبی باشد در دوره‌های بعدی، اما باید آن امورات عادی روزمره خودم را هم پیش بگیرم که مردم آن رضایت‌مندی خاص خودشان را داشته باشند. باور کنید خواسته‌های مردم ما نمی‌توانم بگویم متأسفانه، واقعاً خیلی خواسته‌های کمی است و الان یک سری از حقوقشان را فقط می‌خواهند و این حداقل کاری است که من وظیفه خودم می‌دانم که باید این کار را انجام دهم. اگر چه من وام‌های بزرگ را باید با مشورت بزرگانی مثل جنابعالی که تجربه دارید و کمک می‌گیریم که ببینیم چه کارهایی انجام دهیم؛ چون الان یک لطفی به من شده و یک موقعیتی است، این را باید با همدیگر هم‌اندیشی کنیم و به خوبی به سرانجام برسانیم برای شوراها. از آن طرف برای حقوق اقلیت‌های مذهبی و مهم‌تر از آن رساندن پیام دوستی و صلح ایران به گوش جهانیان، این بزرگ‌ترین وظیفه است و می‌تواند تأثیرش را در خیلی از جاها بگذارد؛ از سرمایه‌گذاری گرفته، از گردشگری گرفته و خیلی مسائل دیگر. هرچقدر اندک هم بتوانم روی این دیدگاه‌ها تأثیر بگذارم، شاید بتواند درصداش برای کشورمان خیلی بزرگ‌تر باشد و برای همین هم در این فکرهای بزرگ هستم.

سودوکو سخت ۲۱۹۰

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو ساده ۲۱۹۰

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

نگاه

پساب جایگزین آب!

امید بزرگ حداد

محسن آقااحسینعلی‌شیرازی

● به دلیل شرایط اقلیمی کشور که بیشتر شهرها در اقلیم خشک و نیمه‌خشک بنا شده‌اند، حجم بیشتر تأمین آب شهری از استخراج آب زیرزمینی توسط چاه‌هاست، خصوصاً در شهرهایی که رودخانه‌های دائمی نداشته باشند، تنها منبع تأمین آب شهری برای مصارف مختلفی، از جمله شرب، شست‌وشو، آبیاری فضای سبز و...، منابع آب زیرزمینی هستند. در این مناطق آب زیرزمینی استخراج‌شده در تصفیه‌خانه‌ها تصفیه شده و به سیستم آب‌رسانی تحویل داده می‌شود. هر سال سطح آب زیرزمینی در این مناطق پایین‌تر می‌رود و کیفیت آب در دسترس از لحاظ شوری و پارامترهای دیگر کیفی آب کاهش می‌یابد. کاهش کمیت و کیفیت آب در دسترس شهروندان، به دیگر شهرهای کشور که حتی از آب سطحی و زیرزمینی به صورت تلفیقی استفاده می‌کنند نیز تسری پیدا کرده است. افت فشار و قطعی آب از یک‌سو و توسعه استفاده از آب‌شیرین‌کن‌های خانگی از سوی دیگر، نشان‌دهنده شرایط نامطلوب کمی و کیفی آب در دسترس است، اما در کمال تعجب این چرخه و روند ادامه دارد.

بنابراین با وجود بحران آب درحال‌حاضر و کاهش بارندگی در سال‌های اخیر که کاهش آب سطحی را نیز در پی داشته است، استفاده مجدد از پساب که یک منبع بالقوه منابع آب است، می‌تواند به‌عنوان راهکاری در مدیریت بحران آب کشور مورد توجه و بررسی قرار گیرد. استفاده از پساب حتی در کشورهای با متوسط بارش سالانه بیشتر از کشور ما نیز مورد توجه قرار گرفته است، زیرا هزینه آماده‌سازی پساب برای استفاده در مصارف غیرشرب به‌مراتب پایین‌تر از هزینه مورد نیاز برای استحصال آب از اعماق زمین یا باورسازی ابرها خواهد بود.

برای استفاده از این منبع، پساب مطابق با استانداردهای موجود تصفیه شده و برای مصارفی به غیر از شرب از طریق سیستم آب‌رسانی موجود در اختیار شهروندان قرار می‌گیرد. در کنار جایگزینی آب تصفیه‌شده با پساب تصفیه‌شده شهری برای مصارف غیرشرب، آب شرب می‌تواند در مقیاس محدودتر و با قیمت واقعی و بالاتر از قیمت پساب و نیز قیمت فعلی آب به روش‌های مختلف در میان شهروندان توزیع شود.

از مزایای این جایگزینی کاهش در برداشت از منابع آب سطحی و زیرزمینی است. همچنین نگرانی بابت نشتی‌های ناشی از فرسودگی لوله‌ها و اتصالات و هدررفت آب خانگی وجود نخواهد داشت، زیرا این آب دوباره به چرخه تولید بازمی‌گردد. از سوی دیگر تأمین آب شرب می‌تواند توسط آب‌شیرین‌کن‌های صنعتی با بازده ۸۰ الی ۹۰ درصدی صورت گیرد و از هدررفت آب توسط آب‌شیرین‌کن‌های خانگی که بازده آنها در حدود ۵۰ درصد است نیز جلوگیری خواهد شد. همچنین به دلیل فروش آب تصفیه‌شده با قیمت واقعی، پساب تصفیه‌شده می‌تواند با قیمت کم در اختیار شهروندان قرار گیرد، چراکه تحویل آب قابل شرب با قیمت واقعی تا حد زیادی هزینه‌های تصفیه پساب را جبران می‌کند.

بنابراین روند موجود الگوی مصرف و عدم مدیریت صحیح آب، در آینده‌ای نه‌چندان دور می‌تواند استفاده از پساب برای تأمین نیازهای غیرشرب را ضروری کند.

۶					۲
		۳		۵	۶
		۸		۶	۹
		۵		۳	۸
		۱		۷	۲
		۲		۱	۳
		۵		۴	۷
		۲		۲	۴
		۳			۸

	۶		۱			۳		۵
	۴	۳	۵				۱	
							۶	
۲	۸	۷	۴					۹
۶	۳	۴	۸		۹	۷	۵	۱
۱					۶	۸	۲	۴
	۹							
	۲				۱	۵	۷	
۷		۵			۴		۸	